

UNA VEGADA MÉS SOBRE “LA CRISI DEL MARXISME”¹

Lev Trotski

7 de març de 1939

versió catalana feta per Alejo Martínez – alejomp@lycos.es – des de: “Una vez más sobre “la crisis del marxismo””, en, *Escritos*, Tom X, volum 2, Editorial Pluma, Bogotá, 1976, pp. 295-298.

En els bons vells temps, quan algú es referia a la crisi del marxisme, tenia al cap alguna proposició específica de Marx que suposadament no havia resistit la prova dels fets: a saber, la teoria de l'agudització de la lluita de classes, la anomenada “teoria de l'empobriment” i la del “col·lapse catastròfic” del capitalisme. Aquests tres punts principals serviren de blanc a la burgesia i a la crítica reformista. Avui en dia és simplement impossible entrar en controvèrsia sobre aquests temes. ¿Qui intentarà demostrar que les contradiccions socials no s'estan aguditzant sinó suavitzant? Als Estats Units, el senyor Ickes, secretari de d'interior, i altres alts dignataris, estan obligats a referir-se francament en els seus discursos al fet que les “Seixanta Famílies” controlen la vida econòmica de la nació. D'altra banda, el nombre d'aturats oscil·la entre els deu milions en èpoques de “prosperitat” i els vint milions en èpoques de crisi. Aqueixes línies d'*El capital* en què Marx parla de la polarització de la societat capitalista, l'acumulació de riquesa en un dels pols i de pobresa en l'altre, aqueixes línies que han estat titllades de “demagògiques”, demostren ara ésser simplement una pintura de la realitat,

La vella concepció liberal-democràtica d'un creixement gradual i universal de la prosperitat, la cultura, la pau i la llibertat ha patit una fallida decisiva i irreparable. Ha arrossegat darrere ella la fallida de la concepció social-reformista que en essència representava només una adaptació de les idees del liberalisme a les condicions que suporta actualment la classe obrera. Totes aquestes teories i mètodes es remunten a l'època del capitalisme industrial, l'època del lliure comerç i la lliure competència, és a dir, al passat que està més enllà de l'evocació, una època en què el capitalisme era encara un sistema relativament progressiu. El capitalisme avui és reaccionari. Hom no el pot guarir. Cal eliminar-lo.

No queda ni un sol estúpid que crega seriosament (tampoc els Blum ho creuen, menteixen) que la monstruosa agudització de les contradiccions socials pot ésser superada mitjançant una legislació parlamentaria. Marx demostrà que eren correctes tots (sí, tots!) els elements de la seua anàlisi, incloent-hi els seus

pronòstics “catastròfics”. En què consisteix, doncs, la crisi del marxisme? Els crítics actuals no es molesten ni tan sols en articular ordenadament la qüestió.

En els annals de la història figurarà que el capitalisme, abans d'enfonsar-se en la tomba, féu un tremend esforç d'autopresentació durant un perllongat període històric. La burgesia no vol morir. Ha transformat tota l'energia heretada del passat en una violenta convulsió reaccionària. Aquest és, precisament, el període que ens toca viure.

La força no sols conquista sinó, a la seua manera, “convenç”. L'investida de la reacció no sols destrueix físicament els partits; també corromp moralment la gent. Molts cavallers radicals tenen el cor a la boca. Tradueixen a un llenguatge immaterial i a un crítica universal el seu temor davant de la reacció. “Quelcom ha de caminar malament. En les velles teories i mètodes!” “Marx estava equivocat...” “Lenin no preveié...” Alguns arriben àdhuc més lluny. “El mètode revolucionari ha demostrat estar en fallida.” “La Revolució d'Octubre conduí a la més viciosa dictadura de la burocràcia.” Però la Gran Revolució Francesa també acabà restaurant la monarquia. Parlant en general, l'univers està mal fet: la joventut porta a la vellesa, el naixement a la mort; totes les coses que neixen han de perir.

Aquests cavallers obliden amb notòria facilitat que l'home ha anat recorrent el seu camí, des de la condició de semisimi fins arribar a una harmoniosa societat, sense cap guia; que la tasca és difícil; que a un o dos passos cap avant els segueixen mig, un i a vegades dos passos cap arrere. Obliden que la senda està sembrada amb les majors dificultats i que ningú inventà ni pogué haver inventat un mètode secret que assegure un ininterromput ascens en l'escala de la història. Trist és dir-ho, els senyors racionalistes no foren consultats quan l'home es trobava en el seu procés de creació i quan les condicions del seu desenvolupament prenien forma per primera vegada. Però parlant en general, esta qüestió ja no té solució...

En funció d'aqueix argument, concedim que tota la història revolucionària prèvia i, si vostès volen, tota la història en general no és sinó una cadena d'errors. Però, què cal fer amb la realitat actual? ¿Què passa amb el colossal exèrcit d'aturats permanents, amb els camperols empobrits, amb la declinació general dels nivells econòmics, amb la guerra que s'apropa? Els escèptics saberuts ens prometen que en algun moment del futur catalogaran totes les corfes de banana en què han esvarat en el passat els grans moviments revolucionaris. Però, ens diran aquests cavallers què hem de fer avui, ara?

En va esperaríem la resposta. Els aterrits racionalistes s'estan desarmant en presència de la reacció, renunciant al pensament social científic, abandonant no sols les posicions materials sinó també les morals i desposseint-se de qualsevol reclam de venjança revolucionària per al futur. No obstant, les condicions que

han preparat l'actual onada de reacció són extremadament inestables, contradictòries i efímeres, i preparen el terreny per a una nova ofensiva del proletariat. La conducció d'aquesta ofensiva pertanyerà justament a aquells als que els racionalistes anomenen dogmàtics i sectaris. Perquè els "dogmàtics" i "sectaris" es neguen a renunciar al mètode científic ja que ningú, absolutament ningú, n'ha proposat un altre de superior.

¹ "Una vegada més sobre "la crisi del marxisme"", *New International*, maig de 1939.